

Nationalmuseet
Formidlingsrapport 2004

1.01. Formidling

Ved afslutningen af hvert finansår opsummerer Nationalmuseet gennem årsrapport og en række mere detaljerede formålsrapporter hovedtendenser i årets aktiviteter.

Nærværende rapport handler om formidlingsdelen af denne virksomhed.

1.1. Mission og vision

Mission: Nationalmuseet indeholder og udvikler forudsætningerne for, at alle kan få indsigt i kulturhistorien.

Vision: Alle skal forbinde Nationalmuseet med folkelig bredde, videnskabelig dybde og høj service.

1.2. Målsætning for museets formidling

Nationalmuseet er Danmarks kulturhistoriske centralmuseum, med forpligtelse til at formidle den forskningsbaserede viden, der henter sit udgangspunkt i egne og eksterne samlinger, arkiver, antikvarisk arbejde og øvrig museumsvirksomhed.

Formidlingen har til formål at bidrage til en forståelse af:

- Danmarks og verdens kulturer, deres materielle kultur, identitet og indbyrdes afhængighed
- sammenhængen mellem samfund og samfundsudvikling
- samspillet mellem menneske og natur

Nationalmuseet rummer grundlaget for at formidle et helhedsperspektiv, lange linier og sammenhænge mellem forskellige perioder, regioner og kulturer. Samtidig skaber formidlingen ramme om mødet mellem genstande og mennesker, samlinger og offentlighed, museum og brugere.

Museet formidler gennem udstillinger, omvisninger og undervisning, publikationer, foredrag og demonstrationer samt øvrige kulturelle aktiviteter, som kan medvirke til at levendegøre museets samlinger.

Formidlingen er forankret i Forsknings- og Formidlingsafdelingen, men foregår i et nært samarbejde mellem museets afdelinger og koordineres gennem tværgående udvalg og projektdefinerede arbejdsgrupper

Gennem en tæt sammenhæng mellem museets formidling og dets øvrige aktiviteter og et tæt samarbejde med museer i ind- og udland fastholdes en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i forhold til det aktivitets- og kvalitetsniveau, der kan forventes af museet.

Det er en fortsat udfordring for museet at øge befolkningens formelle og reelle adgang til museets samlinger.

1.3. 2004 i hovedtræk

Året 2004 var præget af to tiltag på formidlingsområdet. Der var adgang til alle Nationalmuseets samlinger til halv entré og der blev sat fokus på markedsføringen med bl.a. TV-spots.

Den halve entré og markedsføringen betød en pæn stigning i besøgstal på Frilandsmuseet og Frihedsmuseet.

Undervisnings- og aktivitetsudvalget har gennem året arbejdet med strategi for børneområdet og holdt seminar herom i august.

Museets store udstilling var herregårdsmuseet, og der blev sat fokus på nye undervisningsområder og arrangementer for børn både i Prinsens Palais og på Frilandsmuseet.

2.1. Ressourcer og finansiering

For denne kontraktperiode har formidlingens andel af museets udgifter været regnskabsført således

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Finanslov	31.956.000	36.288.000	34.197.000	40.236.000	42.383.000	38.080.000	38.724.000
Tilskud	5.583.000	4.026.000	7.722.000	5.078.000	5.361.000	9.387.000	4.908.000
I alt	37.539.000	40.314.000	37.919.000	45.314.000	47.744.000	47.467.000	43.632.000
Årsværk	66	71	74	89	84	79	76
% af omsætning	16	17	17	18	18	19	18

Udgifterne for årene 1998-2004 er angivet i løbende priser.

2.2. Udstillingsarealer

Museets samlede udstillingsareal var i 2003 fordelt som følger:

	R	R	R	R	R	R	R	R
1000 m2	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Prinsens Palais:	7,8	7,8	7,8	6,9	8,5	8,3	8,3	8,3
Heraf nyopstilling 1991-2002 (akkumuleret)	5,6	5,6	5,6	5,6	7,2	7,2	7,2	7,2
Bredemuseet/Brede Værk	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Frilandsmuseet:	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	12,2*	12,2

Kvadratmetertallet for Frilandsmuseet handler om kvadratmeter museumsbygninger. Frilandsmuseet har et publikumstilgængeligt areal på ca. 30-35 hektar.

I 2001 åbnede den permanente udstilling Danmarkshistorier i PP.

I 2002 åbnede den permanente udstilling Cypren-Afrodites ø i PP, og temaudstillingen Eldorado lukkede.

I 2003 åbnede Stadager Brug samt interiørene på Hovedgården fra Fjellerup.

* Nedgangen i udstillingsarealet er ikke udtryk for en nedgang i udstillingsarealet, men beror på at en driftsbygning ved en fejl har været indregnet tidligere.

2.3. Permanente samlinger

Vedligehold af de permanente samlinger

Fra 2004 blev der afsat et rådighedsbeløb på 485.000 i Tegnestuens budget til vedligehold af udstillingerne.

En kontaktperson for samlingsenhederne er udpeget, en prioriteret liste over ønsker til vedligehold er udarbejdet, og de første akutte vedligeholdelses-opgaver er igangsat i slutningen af efteråret 2004. Arbejdet med vedligehold af de permanente samlinger vil fortsætte i de kommende år.

2.4. Særudstillinger i Egmonthallen

Herregården - 500 års drøm og virkelighed

Udstillingen blev vist den 24. september 2004 til den 28. marts 2005.

Et slot er en fyrstes bolig, mens en herregård er en adelsmands, en "herres", hus. Herregårdene er skabt af en bestemt social gruppe, som havde et standsmæssigt betinget behov for repræsentative boliger. Men i dag ligger herregårdene hen som rester fra en svunden tid. De kan sjældent opretholdes ved indtægterne fra land- og skovbrug alene og kan kun overleve ved en moderne brug. Denne brug kan til tider være svær at forene med gårdens kulturhistoriske betydning og bevaringsværdi. Dette tema blev sat til debat i særudstillingen "Herregården. 500 års drøm og virkelighed".

Udstillingen omfattede 720 genstandstekster og 31 overordnede tekster. Til udstillingen er udgivet et fuldstændigt, rigt illustreret katalog på 244 sider. Nummer 104 af "NYT" rummer 26 siders artikler om emnet og udstillingen, "NYT" 105 en artikel på 2 sider. I "Arbejdsmarken 2004" er en artikel om forskningen og formidlingen af herregårdskulturen på Nationalmuseet.

Udstillingen viste i vidt omfang Nationalmuseets egne genstande, men rummede også lån fra 35 institutioner og 26 private. Fra andre institutioner blev indlånt 127 genstande og fra private var indlånt 73 genstande. Der var ét lån fra udlandet. Samlet rummede udstillingen ca. 3000 enkelte genstande.

Til udstillingen blev udviklet et righoldigt internt undervisnings- og aktivitetsprogram, se afsnit 4.2.

Endvidere blev der samarbejdet med Kulturarvsstyrelsen om arrangementen af Bygningens Dage 2004.

Der blev arrangeret konferencer om herregårdene i nutiden i samarbejde med foreningen Danske Godser og Herregårde, Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, Kulturarvsstyrelsen og Bygningskulturelt Råd samt Det kongelige danske Landhusholdningsselskab.

I forbindelse med udstillingen er udviklet administrative procedurer for kommende Egmonthals-udstillinger, samlet i en administrativ kodeks. Endvidere blev udviklet samarbejdsprocedurer efter Nationalmuseets omorganisering til tre afdelinger.

I sammenhæng med udstillingen påbegyndte Nationalmuseet udgivelsen af firebindsværket Herregården. Menneske – Samfund – Landskab – Bygninger. Værket udgives 2004-2006 (se forskningsrapport).

2.5. Øvrige mindre særudstillinger

De færøske krigssedler fra 1940

Udstillingen blev vist i Den Kgl. Mønt- og Medaljesamling i perioden 2. marts - 10. maj 2004, og bestod af overtrykte danske pengesedler og specielle færøske sedler fremstillet med linoleumstryk, der skulle vise, hvor hurtigt man under nødforhold kan fremstille gangbare pengesedler. Klichéen med amtmandens underskrift, som nylig er indkommet som gave, blev også vist.

Bryllupsmønten - og dens forbilleder

I anledning af kronprinsbrylluppet blev bryllupsmønten med originalmodel udstillet i Den Kgl. Mønt- og Medaljesamling i perioden 15. maj - 29. august 2004.

Udstillingen præsenterede samtidig en ung dansk kunstners arbejde. Desuden en række bryllupsmønter og bryllupsmedaljer fra ældre tid.

Hurtigere, højere, stærkere. De olympiske lege gennem 3000 år

Udstillingen blev vist i særudstillingslokalet på 2. sal i perioden 2. juli - 31. oktober 2004.

Særudstilling om de olympiske lege fra oldtidens religiøse fest til nutidens sportsfest. Om de olympiske idealer og den græske atlet, sportsdisciplinernes udvikling, sjove historier, sejre og nederlag, snyd og doping.

Det store sjællandske møntfund

Udstillingen blev vist i Den Kgl. Mønt- og Medaljesamling i perioden 3. september 2004 - 10. januar 2005.

Understukket danefæ. Et meget stort sjællandsk møntfund fra Svend Estridsen blev desværre understukket og solgt i udlandet. Takket være politiets indsats blev en repræsentativ del af de danske mønter erhvervet, og de er nu indgået i Den kgl. Mønt- og Medaillesamling. Den danske del af fundet blev præsenteret på udstillingen.

Ringe i dialog

Udstillingen blev vist i renæssanceudstillingen, i salen med Kronborgtapeterne, i perioden 12. oktober 2004 - 24. april 2005.

I anledning af Københavns guldsmedelaugs jubilæum præsenterede Nationalmuseet en udstilling, hvor nyt og gammelt kunsthåndværk mødtes. 30 guldsmede havde skabt helt nye ringe, der var inspireret af hver deres fingerring i museets middelalder- og renæssanceudstilling.

Born in Europe

Udstillingen portrætterer 25 indvandrerfamilier fra fem europæiske byer; 25 meget forskellige familier fra alle egne af verden. Familierne har dog alle en ting til fælles: De har alle børn, og mindst én af forældrene stammer fra et ikke-europæisk land. Denne fotoudstilling vises i særudstillingslokalet på 2. sal fra 27. november 2004 - 24. april 2005.

3.1. Besøgstal

1000 besøgende	R 1998	R 1999	R 2000	R 2001	R 2002	R 2003	R 2004
Prinsens Palais	409	410	*349	*354	*354	*410	*380
Bredemuseet	9	6					
Frilandsmuseet	101	108	**106	**145	**105	**126	**150
Museet for Danmarks Frihedskamp	62	59	65	46	40	40	46
Besøgstal for PP, Brede/Friland og Frihed	581	583	520	545	499	576	576
Kommandørgården på Rømø	16	17	16	16	15	16	16
Besøgende i alt	597	600	536	561	514	592	592

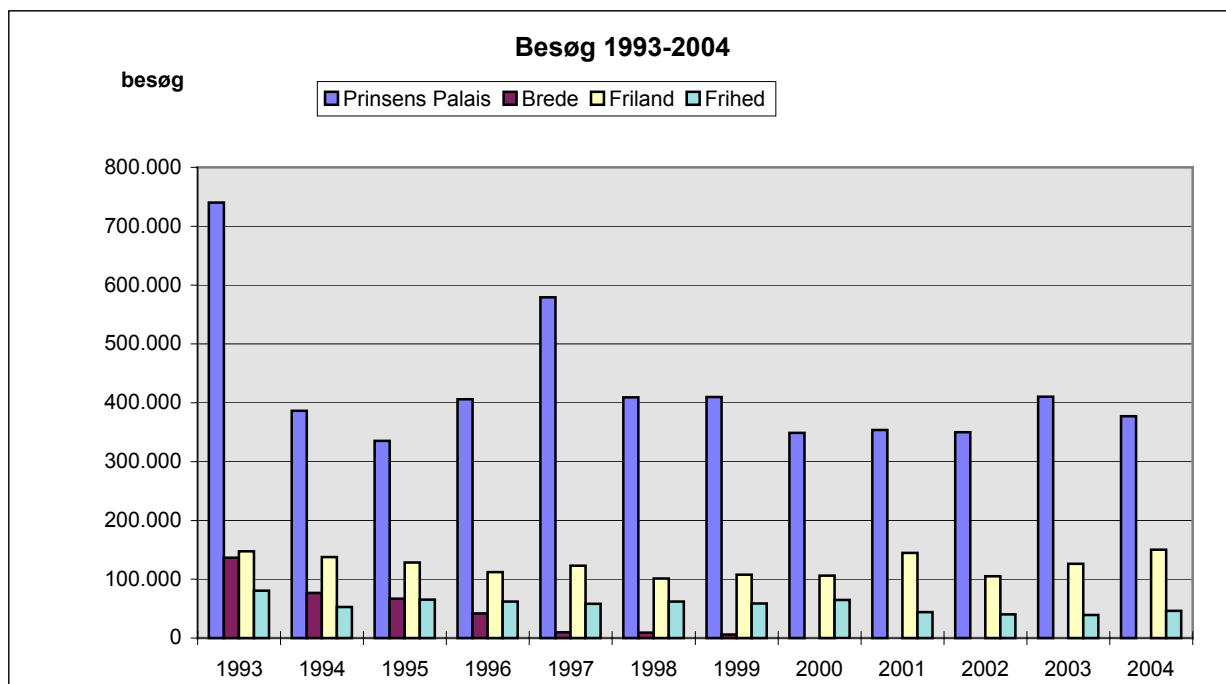
* Inkl. Lille Mølle og Klunkelejligheden

** Inkl. Brede Hovedbygning

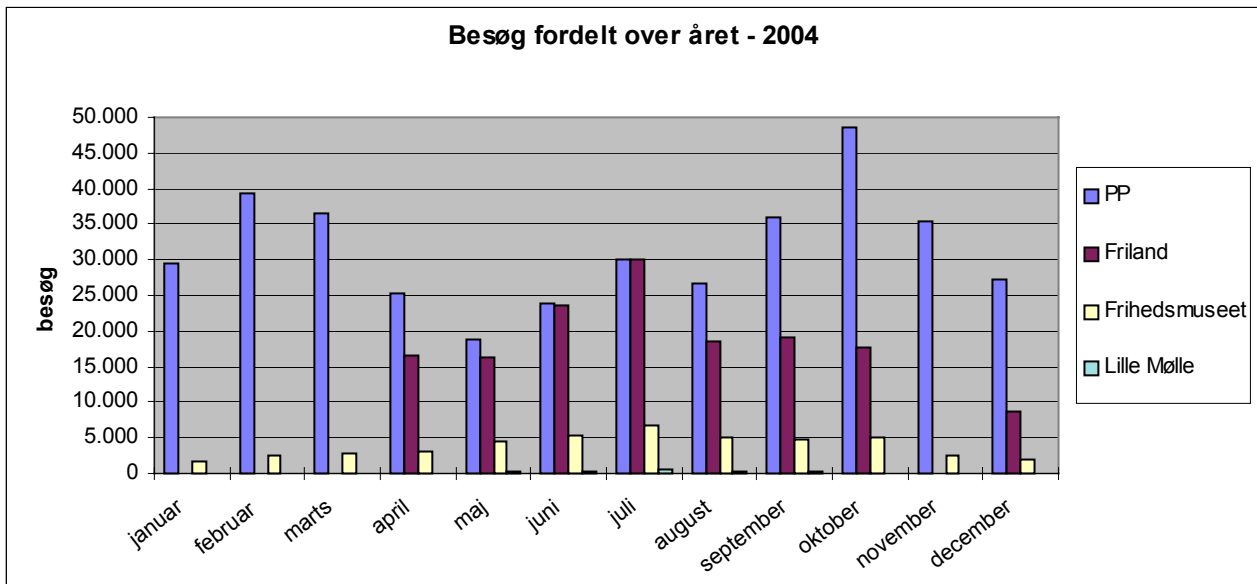
Det høje besøgstal i 2003 i PP skal ses i lyset af gratis adgang i oktober og november, mens det samlede antal af besøgende i 2004 skal ses på baggrund af at der var ½ pris hele året, også til særudstillingerne.

Museer med tilknytning til Nationalmuseet

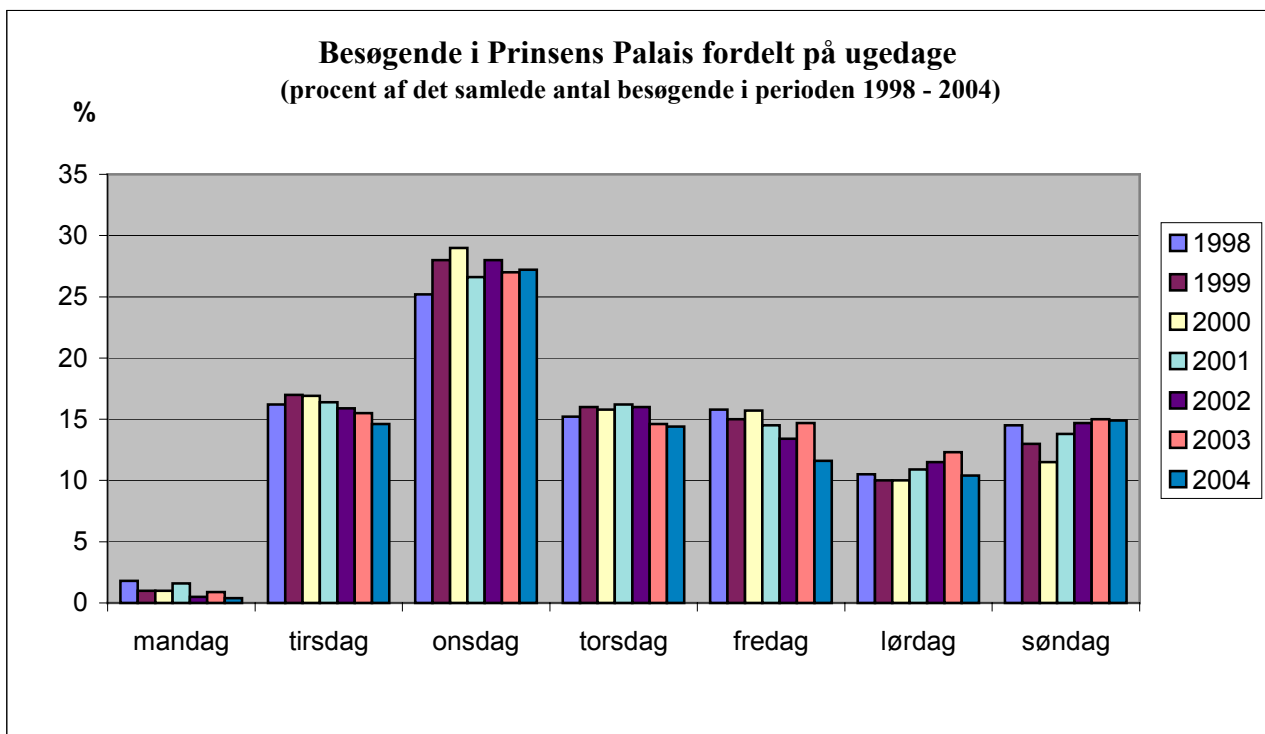
1000 besøgende	R 1998	R 1999	R 2000	R 2001	R 2002	R 2003	R 2004
Trelleborg, Fyrkat (begge ejendomme ejes af Nationalmuseet, men drives lokalt); Vikingeskibsmuseet i Roskilde, Ladbyksibsmuseet, Frøslevlejren (de udstillede samlinger tilhører Nationalmuseet) og Æbelholt Klostermuseum, der siden 1999, hvor driften overgik til Nordsjællands Folkemuseum i Hillerød, er medtaget i denne kategori.	316	259	266	265	223	226	245

Publikumstallet er en meget variabel størrelse, som er afhængig af særudstillingernes åbning og lukning, skolernes ferieperiode, turistsæsonen, gratis adgang (2 mdr. i 2003) eller halv pris (hele 2004).

Frilandsmuseet har åbent fra Påske til og med efterårsferien samt to weekender i december.

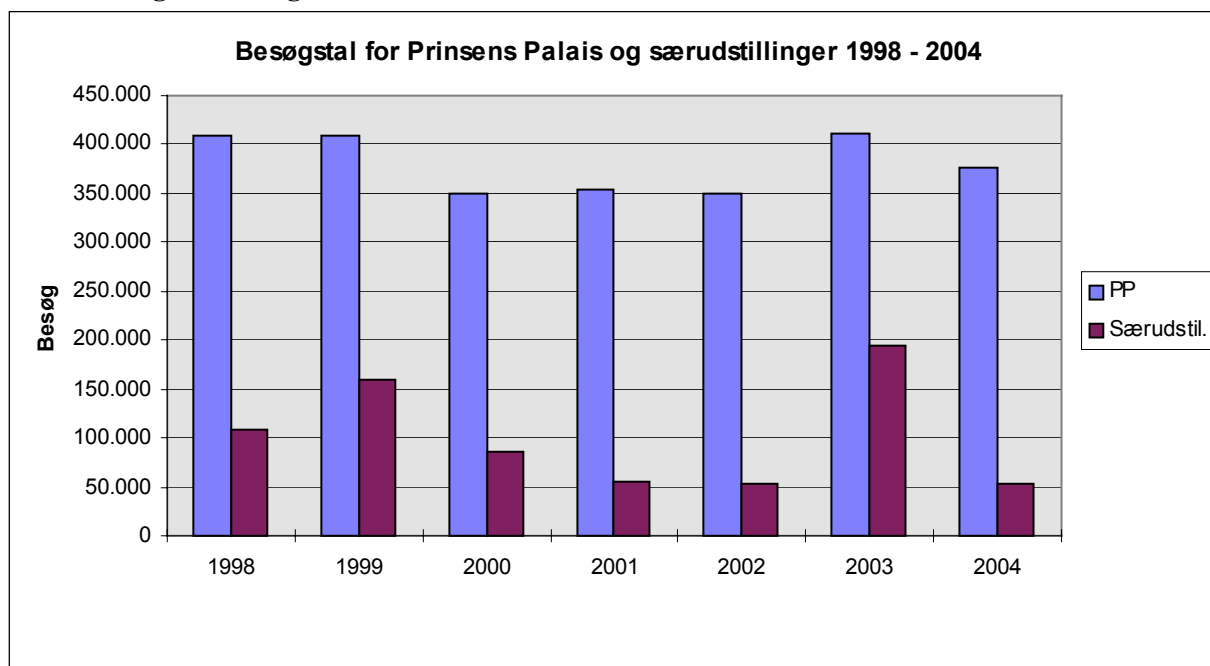

Mandag er museet lukket og onsdag er gratisdag.

3.1.1. Besøgstal til særudstillinger i Egmonthallen og i Prinsens Palais som helhed

Titel	Periode	Antal i uger	Antal besøgende	Gennemsnit pr. uge	Besøgende i Prinsens Palais i perioden	% heraf der besøger særudstilling
Rejsen	04.06.92-25.10.92	20	55.685	2.784	-	-
Viking og Hvidekrist	26.12.92-14.03.93	11	220.000	20.000	-	-
Museum Europa	18.06.93-31.10.93	19	50.616	2.664	187.057	27%
Da klinger i muld	26.12.93-13.03.94	11	36.758	3.342	100.058	37%
Hvidt på sort	27.04.94-03.07.94	10	14.566	1.456	67.528	22%
Oldtidens Makedonien	16.09.94-08.01.95	16	27.371	1.710	131.748	21%
Fra Faraos Klædeskab	07.04.95-09.07.95	13	24.967	1.920	75.626	33%
En hvisken af bambus	01.07.95-13.08.95	6	5.224	870	27.071	19%
Asger Jorn og 10.000...	15.11.95-07.02.96	12	22.032	1.836	83.727	26%
Sultan, Shah og Stormogul	29.03.96-29.09.96	26	66.592	2.561	196.847	34%
Margrete I.	26.12.96-01.04.97	13	125.686	9.668	208.390	60%
Nimrud og Ninive	22.05.97-07.09.97	16	36.381	2.274	103.219	35%
Missing Links - Alive!	10.10.97-11.01.98	13	157.505	12.115	222.113	71%
Kunst og magi	28.02.98-21.05.98	12	30.789	2.565	82.233	37%
Drømmen om det 20. årh.	11.07.98-01.11.98	16	56.627	3.539	151.497	37%
Guder og Helte	19.12.98-05.04.99	15	63.527	4.235	129.772	49%
Den Farverige Middelalder	09.06.99-24.10.99	19½	100.970	5.178	185.063	55%
Verdensspejl	18.12.99-25.06.00	27	41.259	1.528	157.458	26%
Ånden i Naturen	26.08.00-21.01.01	21	56.153	2.674	167.941	33%
På sporet af mennesket	21.04.01-09.09.01	21	45.052	2.145	114.968	39%
Albert Eckhout	09.02.02-26.05.02	15	23.186	1.546	109.097	21%
Mare Balticum,	19.09.02-26.01.03	18½	30.190	1.632	126.869	24%
Sejrens Triumf	10.05.03-04.01-04	34	103.814	3.053	293.521	35%
Nydambåden	10.05.03-21.03-04	45	114.692	2.549	398.546	29%
Herregården	25.09.04-31.12.04	14	27.541	1.967	147.199	19%

Særudstillinger vist i Egmonthallen *

* Samt i 2003 også i Palaisgården

3.2. Publikumsundersøgelser

Der er i 2004 gennemført en større publikumsundersøgelse på Nationalmuseet. Undersøgelsen baserer sig på interviews med gæster på museet. Der blev foretaget i alt 715 interviews. Undersøgelsen var bygget op omkring spørgsmål, der fokuserede på publikums opfattelse af service på museet:

- Grund til besøg og inspirationskilde til besøg
- Tidligere besøg på museet
- Sværhedsgraden af at finde frem til og rundt på museet
- Rengøringsstandard i publikumsområderne
- Museumsbutikken: udvalg og service
- Caféen: udvalg, priser og service
- Information + billetsalg: service
- Kendskab til Museumsklubben
- Entrépris: kun i juni/juli
- Ny intro-film: kun i december
- Nye turguides: kun i december
- Faciliteter
- Generel oplevelse af besøget
- Personfakta

Undersøgelsen ligner i hovedtrækkene den undersøgelse Nationalmuseet gennemførte i efteråret 2003, som byggede på interviews med godt 1000 gæster i den periode på 2 måneder, hvor museet ekstraordinært havde gratis adgang. Resultatet af undersøgelsen førte til en række forbedringer, som blev gennemført i 2004 og taget i brug fra oktober: intro-film på dansk og engelsk om Nationalmuseet i rum ved forhallen, tre gratis turguides i museets faste udstillinger, elektronisk informationstavle i forhallen, udvidelse og nyindretning af Museumsbutikken og siddepladser i forhallen.

Undersøgelsen i 2004 blev delt i to perioder: i juni/juli og i december. Den første periode, før forbedringerne, er karakteriseret ved turistsæson og inden serviceforbedringerne og den anden periode ved at være efter de nævnte serviceforbedringer for publikum.

I det følgende fremhæves de væsentligste resultater af undersøgelsen foretaget i 2004 sammenholdt med 2003.

- Der er et fald i 2004 i forhold til 2003 i førstegangsbesøgende (6 % mod 7 %) og en stigning i besøgende, der har besøgt museet flere end 10 gange tidligere (58% mod 47%).
- Det er blevet lettere at finde rundt på museet, også for førstegangsbesøgende.
- 82% finder det let eller meget let at finde rundt på museet. 18% svært eller meget svært.
- Der er en stigning i antallet af besøgende i Museumsbutikken (57% i 2004 mod 50% i 2003) og i antallet af besøgende, der handler i butikken (38% i 2004 mod 22% i 2003).
- De varer der savnes i butikken er i alle undersøgelserne de samme (kopier af genstande og smykker, plakater, postkort, flere bøger på engelsk, mere til børn). Savnet af varer er størst i sommeren 2004 (62% mod 17% og 15% i de to andre perioder).
- Antallet af gæster i restauranten stiger over de tre undersøgelser fra 24% over 26% til 29%.
- Antallet af gæster, der også er medlem af Museumsklubben stiger fra 7% i 2003 til 23% i december 2004. I sommeren 2004 er tallet på 5%. Der er en stigning i antallet af gæster, der har kendskab til klubbens eksistens: 62% i december 2004 mod 40% i 2003. I sommeren 2004 – turistperioden – er tallet på 30%.
- Der er generelt set stor tilfredshed med rengøringsstandarden på museet. 91% er tilfredse, i sommeren 2004 endog 97%. 9% i december 2004 angiver dog utilfredshed. Utilfredsheden går især på rengøringen på toiletterne.
- 99% i 2004 har haft en positiv eller meget positiv oplevelse af besøget på museet mod 98% i 2003.
- Der er dog et fald i angivelsen af meget positiv museumsoplevelse i 2004 i forhold til 2003 (50% mod 59%).
- På spørgsmålet om manglende faciliteter på museet angiver de adspurgte de samme mangler i alle tre undersøgelser: Mere inter-aktivitet i udstillingerne, flere aktiviteter for børn, flere arrangementer, flere siddepladser, bedre restaurant og automatcafé. I sommeren 2004 nævnes endvidere nemmere adgang til at få oplysninger i forhallen, oversigtskort ved indgangen samt en fastlagt rute gennem museet evt. med angivelse v.h.a. pile i gulvet.
- Lidt flere kvinder end mænd besøger museet. Markant flere kvinder (66%) i december 2004 end mænd (34%). Der er flere besøgende i 30'erne og 40'erne i sommeren 2004 end i de to andre perioder. Til gengæld er der flere i 50'erne og 60'erne i december 2004 end tidligere.
- Der er et fald i danske besøgende i sommeren 2004 men en stigning i antallet af danskere med bopæl uden for København samt af udlændinge.
- Blandt de udenlandske besøgende i sommeren 2004 markerer gæster fra USA sig som den største gruppe (16%). Antallet af svenskere falder fra 5% i 2003 til 3,5% i 2004.
- Der er få gæster, der ser intro-filmen og benytter turguiderne (begge dele igangsat fra oktober 2004), men der er generel tilfredshed med filmen og turguiderne blandt de gæster, der har benyttet disse tilbud.

Som en del af OMUII projektet er der gennemført to publikumsundersøgelser for afdækning af kvaliteten af skiltningen i Prinsens Palais. Imellem de to undersøgelser, som blev foretaget i henholdsvis foråret og efteråret er der, for at imødekomme ønskerne, foretaget mindre supplerende skiltning. Undersøgelserne viser, at den generelle vurdering hos 92% af museets gæster er, at skiltningen er rimelig til rigtig god, og 75% af gæsterne havde ingen problemer med at finde rundt. De konkrete svar på, hvor der er problemer, er lige så forskellige som antallet af svar. Der er dog en lille, men klar tendens, at en del farer vild, når de kommer ud på trapperne i hjørnerne af samlingerne og skifter etage dér i stedet for i forhallen. Der bliver derfor opstillet oversigtsplaner på trappeafsætterne med angivelse af "her-står-jeg" samt af forhallen og toiletter.

Frilandsmuseet

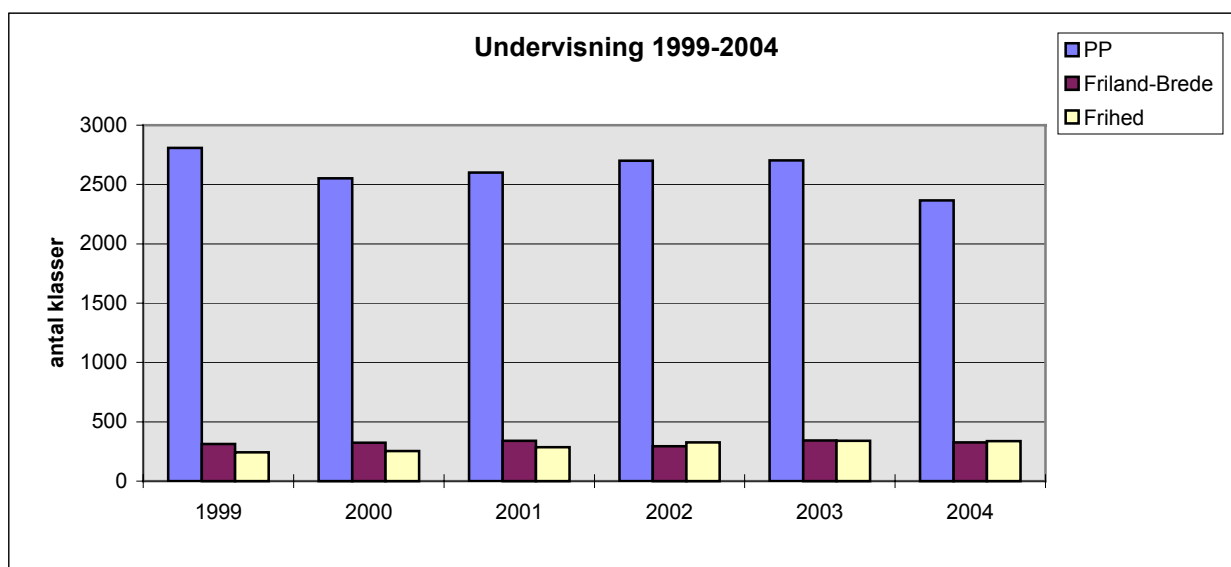
På Frilandsmuseet er der gennemført fire større og mindre brugerundersøgelser.

En postnummerundersøgelse, der ikke uventet viste, at de fleste besøgende kommer fra nærområdet og fra København, mens der kun er få fra Jylland. En undersøgelse om, hvorfra man har kendskab til FLM, viste, at mange har kendskab fra skolebesøg, og fordi man er opvokset i området.

Et telefoninterview gav gode oplysninger om de besøgendes tilfredshed med teaterforestillingen Cirkus-Zirkus. Endelig havde Frilandsmuseets Venner lavet en stor undersøgelse blandt medlemmerne, som 50% ud af godt 1200 medlemmer besvarede. Der er meget stor tilfredshed med museet blandt medlemmerne.

4.1. Undervisning og aktiviteter

Museets undervisning i hhv. Prinsens Palais (PP), på Frilandsmuseet og Frihedsmuseet er en væsentlig faktor i formidlingen til børn og unge. Samarbejdet med Skoletjenesten, som har to pædagogiske medarbejdere tilknyttet arbejdet i PP, og stiller økonomiske midler til rådighed for udvikling af undervisningsprogrammer og aktiviteter, er af stor betydning. Brugen af museets undervisningstilbud følger ikke umiddelbart besøgstillene som sådan, og over en årrække varierer antallet af underviste skoleklasser som følger:

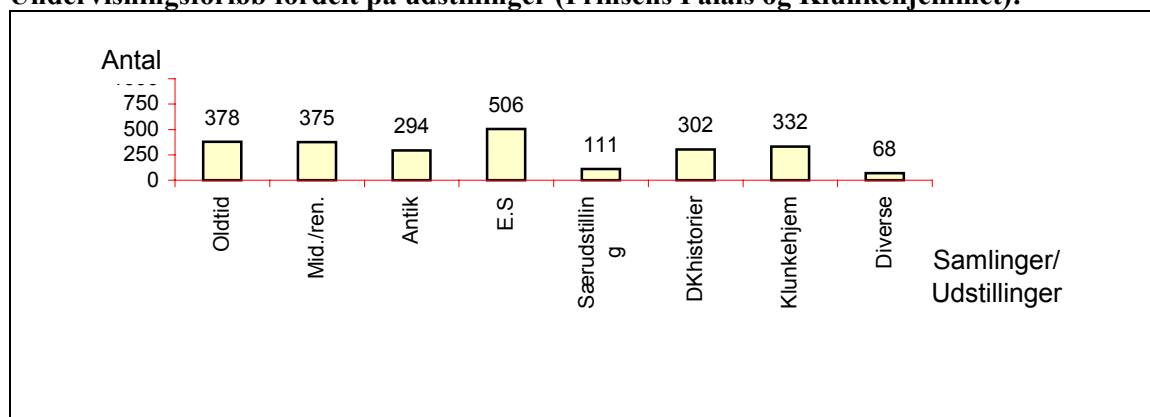

I 2004 var det samlede antal af skoleklasser, der benyttede sig af museets undervisningstilbud, 3.137, svarende til omkring 72.151 elever. Klasserne er fordelt med 2.366 i PP, 436 på Frilandsmuseet og 335 på Frihedsmuseet. Samlet set er det en nedgang på 7,4% i forhold til 2003. Nedgangen har særlig været i PP, hvor 338 klasser færre end året før har benyttet sig af museets undervisningstilbud. Til gengæld har Frilandsmuseets undervisning oplevet en vækst på 94 klasser. Det øgede antal klasser på Frilandsmuseet skyldes bl.a. nye undervisningsinitiativer som Naturraketten.

Faldet i antal besøgende skoleklasser i PP skyldes dels at særudstillingerne ikke har haft så stor en andel af besøgende, dels at brugerbetalingen på 200 kr. antagelig afholder nogle klasser fra at benytte sig af museets undervisningstilbud. Særligt Nationalmuseets Klunkehjem har oplevet et fald på 220 undervisningsforløb i forhold til 2003. Årsagen kan dels være, at undervisningen i Klunkehjemmet er dyrere end de øvrige undervisningsforløb (indenfor samme tidsperiode) i PP, dels at Golden Days festivalen i september har budt på mange andre, noget lignende tilbud, som klasserne har kunnet benytte sig af. En del klasser har valgt at arbejde med emnet "det moderne gennembrud" i udstillingen *Danmarkshistorier 1660-2000* i stedet for at besøge Klunkehjemmet.

En del skoleklasser besøger Nationalmuseets samlinger uden at benytte sig af museets undervisningstilbud. Det nøjagtige antal er svært at fastslå.

Undervisningsforløb fordelt på udstillinger (Prinsens Palais og Klunkehjemmet):

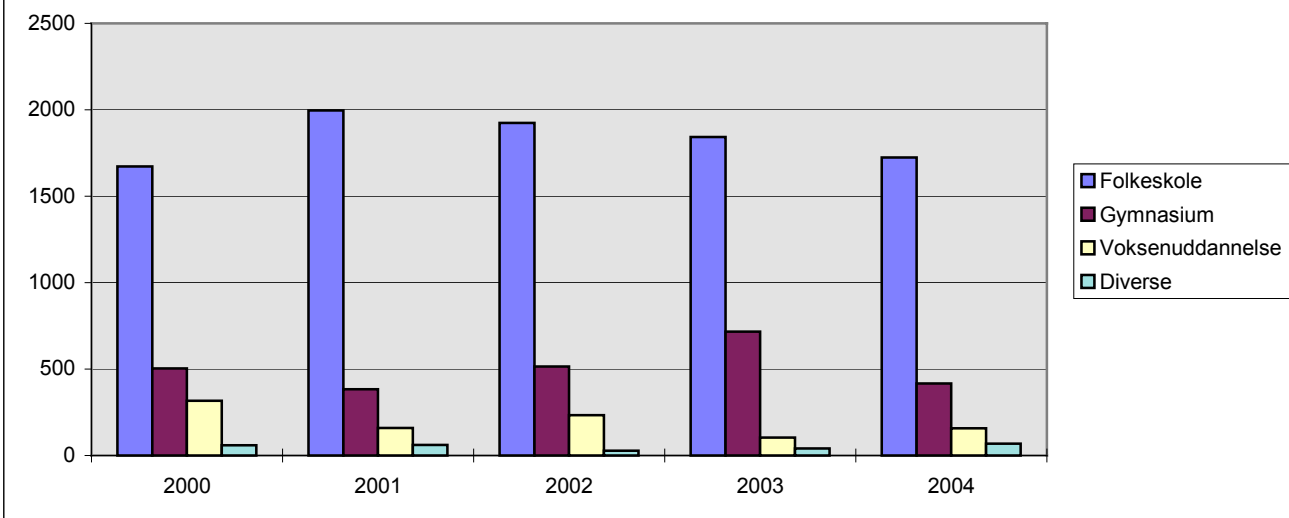

DO = Danmarks Oldtid, DMR = Danmarks Middelalder og Renæssance,
ES = Etnografisk Samling, DNT = Danmarks Nyere Tid

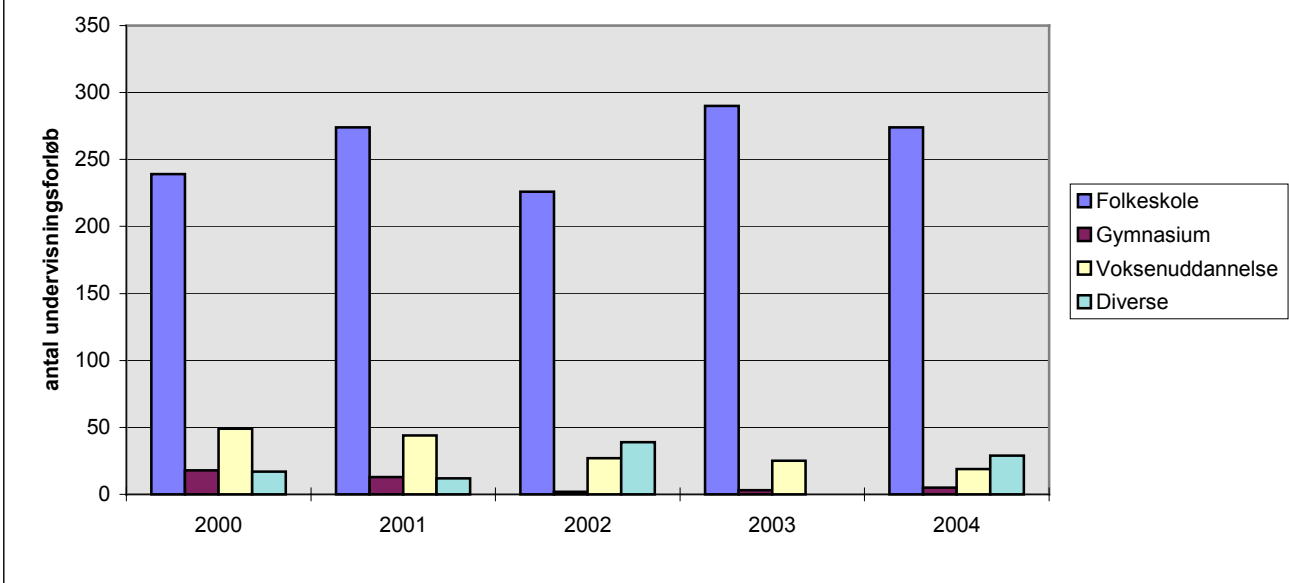
Måneder	DO	DMR	Antik	ES	Særudstilling	DNT	Klunkehjem	Diverse	Total
januar	24	40	22	65	2	25	49	0	227
februar	27	38	25	57	4	22	25	48	246
marts	54	54	40	86	1	48	61	0	344
jan. kvartal	105	132	87	208	7	95	135	48	817
april	33	51	19	37	0	32	39	0	211
maj	27	16	5	22	0	12	13	0	95
juni	13	4	1	5	0	3	2	0	28
april kvartal	73	71	25	64	0	47	54	0	334
1. halvår	178	203	112	272	7	142	189	48	1151
juli	0	0	0	0	0	0	0	0	0
august	19	11	32	8	0	9	7	0	86
september	64	34	59	57	3	38	33	6	294
juli kvartal	83	45	91	65	3	47	40	6	380
oktober	38	37	58	50	27	25	31	3	269
november	55	51	22	72	54	32	34	6	326
december	24	39	11	47	20	56	38	5	240
okt. kvartal	117	127	91	169	101	113	103	14	835
2. halvår	200	172	182	234	104	160	143	20	1215
Hele året	378	375	294	506	111	302	332	68	2366
I procent	16,0	15,8	12,4	21,4	4,7	12,8	14,0	2,9	100,0

Diverse = Salaam.dk (filmforestillinger, februar) samt undervisningstilbuddet "På rette vej" fra september

Undervisningsforløb i PP fordelt på uddannelse 2000-2004

Undervisningsforløb på Friland-Brede fordelt på uddannelse 2000-2004

4.2. Undervisning – og aktiviteter i forbindelse med særudstillinger

Særudstillingerne i 2004, *Sejrens Triumf*; *Hurtigere, højere, stærkere – de olympiske lege gennem 3000 år* og *Herregården 500 – års drøm og virkelighed* tegnede sig for i alt 226 undervisningsforløb, hvilket svarer til 9,5 % af den samlede undervisning i Prinsens Palais.

Til *Sejrens Triumf* udviklede museet i samarbejde med Skoletjenesten et interaktivt web-materiale. Desuden udviklede Skoletjenesten en medspilsteater – forestilling *Høvdingens hovedpine*, som blev afviklet i 2003. Endelig blev der til de ældste klasser, særligt gymnasium og HF, udgivet et elevhæfte med titlen *Romere og germanere*.

Til den mindre særudstilling *Hurtigere, højere, stærkere. De olympiske lege gennem 3000 år* var der ikke afsat budget til et særligt undervisningsmateriale. Til gengæld blev NYT sendt. Undervisningsmæssigt var udstillingen utrolig godt besøgt med ca. 130 hold på tre måneder.

Til *Herregården – 500 års drøm og virkelighed* blev der fremstillet to elevhæfter. Det ene har 2.- 5. klasse som målgruppe. Hæftet tager udgangspunkt i en fiktiv herregård i 1700-tallet, som gennemgås fra rum til rum. Til de ældste klasser i folkeskolen samt gymnasiet og HF blev der fremstillet et større hæfte, der med adelen og herregårdene som prisme fortæller 500 års Danmarkshistorie. Begge hæfter er blevet fulgt op af artikler i relevante tidsskrifter for lærere samt af en lille folder med de forskellige undervisningstilbud, som knyttede sig til udstillingen. Til udstillingen blev der tilrettelagt langt flere forskellige undervisningstilbud end ved særudstillinger normalt. Dette var ud fra en viden om, at de færreste skoler arbejder med adel og herregårde. Til gengæld arbejder mange med emner som overgangen fra adelsvælde til enevælde, landboreformer, stilhistorie eller ”spøgelse og myter”, hvilket alle er emner som udstillingen på en god måde kan belyse. Det er af stor betydning med et ”smalt” emne som dette, jf. skolernes undervisningstradition, at skabe opmærksomhed omkring de mange måder udstillingen kan bruges på. Til udstillingen har der været afholdt flere lærerkurser, både for folkeskole- og gymnasielærere. Til museets publikum er der lavet et trykt aktivitetsprogram med en lang række af aktiviteter og arrangementer. Publikumsaktiviteterne fortsætter i 2005, men har allerede i 2004 været populære og godt besøgt.

4.3. Nye fokusområder i undervisningen

Nationalmuseets resultatkontrakt for 2004-07 med Kulturministeriet fastslår, at museet skal rette en særlig indsats mod børn og unge. Museet skal årligt implementere mindst tre tematiserende aktivitetstilbud til børn og unge og dertil gennemføre en brugerevaluering af tilfredsheden.

På rette vej er et tværfagligt undervisningsforløb, som blev udviklet og gennemført i 2004. Målgruppen er de ældste folkeskoleklasser samt gymnasiet, og undervisningstilbuddet vender sig mod fagene historie, samfundsfag, matematik og fysik. Undervisningstilbuddet og det tilhørende elevhæfte samt opgavehæfte blev til i samarbejde med Dansk Naturvidenskabsfestival. Selve undervisningen på Nationalmuseet er tilrettelagt som en rundrejse mellem museets samlinger, hvor eleverne under vejs får demonstreret navigationsinstrumenter. En evaluering af undervisningstilbuddet har klart vist, at der er stor interesse for tværfaglige tilbud.

Ren rokokko er et aktiverende undervisningsforløb for 3.-5. klasse. Undervisningen handler om adelsbørn og deres opdragelse i 1700-tallet. Undervisningstilbuddet har også været brugt som børneaktivitet i forbindelse med efterårsferien, samt som arrangement til ”børnefødselsdage”. Både som aktivitet og undervisning har det været utroligt populært.

Pilgrimsrejsen som undervisningstilbud blev til i samarbejde mellem Skoletjenesten og Nationalmuseet. Det aktiverende undervisningstilbud satte fokus på, hvorfor folk i middelalderen valgte at tage på Pilgrimsrejse, samt på, hvorfor nogle vælger at gøre det i dag. Der er foretaget en evaluering af både elevens og læreres oplevelse af Pilgrimsrejsen

Medspilsteateret *Vikingernes møde med den islamiske verden* er udviklet af en gruppe arkæologistuderende og Skoletjenesten. Der blev udarbejdet et stort lærerorienteringsmateriale til brug i forberedelsen og efterbearbejdningen af museumsbesøget, og der blev lavet en større skriftlig evaluering af projektet.

På Frilandsmuseet var der to fokusområder i undervisningen. 18 klasser tog mod tilbuddet.

Bondepigens brudefærd. Der blev udarbejdet et koncept for rollespilsundervisning om bondebryllupper i starten af 1800-tallet og fremstillet klassesæt af dragter til 1.-4. klasse og børnehaveklasser, samt enkelte voksendragter til lærerne. Der blev fremstillet 6 sider undervisningsmateriale i farver, sendt gratis til klasser, som bestilte tid. I forlængelse af undervisningen kunne klassen overvære teaterforestillinger, ”Bondepigens brudefærd”.

Naturraketten. Der blev udarbejdet koncept for faktionsundervisning (fakta og fiktion) om naturen i kulturhistorien. Undervisningen blev varetaget af skuespiller Peter Darger og Martin Keller (TV2) i samarbejde med Unicef og Danmarks Naturfredningsforening. 51 klasser tog mod tilbuddet.

Herudover har undervisning med madlavning i brændekomfurkøkkenet på herregården været velbesøgt (33 klasser).

4.4. Kulturelle arrangementer

De kulturelle arrangementer i Prinsens Palæ tog hver søndag udgangspunkt i museets faste udstillinger. Derudover deltog Nationalmuseet med arrangementer i forbindelse med Golden Days-festivalen i september samt i Hovedstadens Udviklingsråds fokus på vikinger i forbindelse med søsætningen af Skuldelev 2-skibet i Roskilde. For børn var der særlige arrangementer i vinter-, påske- og efterårsferie samt juleaktiviteter i december måned.

Børneomvisningerne hver søndag kl. 13 havde i første halvdel af året forskellige temaer, såsom myter og fortællinger, mad og beklædning. Omvisningerne har fordelt sig således på samlingerne:

Oldtid: 3

Middelalder/Renæssance: 4

Danmarkshistorier: 6

Ren Rokoko (Herregårdsudstillingen): 4

Etnografisk Samling: 13

Antiksamlingen: 3 (Hurtigere, højere, stærkere: 3)

Tværgående omvisninger: 2 (Mad og Religion – Etnografisk Samling & Middelalder, På Rette Vej – Etnografisk Samling og Danmarkshistorier)

Workshops, Børnenes Museum: 7

For voksne har der hver søndag været omvisninger kl. 14 (samt i perioden 26/9 – 31/12 desuden kl. 13 omvisning i særudstillingen ”Herregården – 500 års drøm og virkelighed”), ligesom der i august var 3 omvisninger i udstillingen ”Hurtigere, højere, stærkere – De olympiske lege gennem 3000 år”.

Fordelingen på samlingerne har været følgende:

Oldtid: 6

Middelalder/Renæssance: 8

Danmarkshistorier: 12

Etnografisk Samling: 10

Antiksamlingen: 7 (Hurtigere, højere, stærkere: 3)

Møntsamlingen: 2

Tværgående: 2 (Viking og Hvidekrist – Oldtid & Middelalder, Den trekantede handel – Etnografisk & Danmarkshistorier)

Palæ-omvisninger: 2

På Frilandsmuseet var *Naturraketten* en nyhed til det ’frie’ publikum. Det var et stort tilløbsstykke og gjorde det klart, at naturen i kulturhistorien er et eftertragtet emne.

Udover 8 ugers højsæson med intens levendegørelse var der et omfattende teaterprogram:

Bondepigens brudefærd, Trylledrikken, Korn og kærlighed, Cirkus Zirkus – gøglerne kommer og

Drillenissen. Helt nye arrangementer var høravlerdag og gede- og fåreavlerdag og håndværkets dage, hvor

museets egne håndværkere demonstrerede deres kunnen og inddrog publikum. Traditionen tro blev der holdt

Grundlovsdag, efterårsferie og jul med mange tilbud, og der har været gratis omvisninger for hhv. børn og

voksne alle søn- og helligdage i sæsonen – såvel på Frilandsmuseet som Brede Hovedbygning.

Frilandsmuseet deltog også i Golden Days arrangementet og Bygningskulturens dag

4.5. Biografvirksomhed

Der er i løbet af 2004 afviklet følgende temaer i Biografteateret: I samarbejde med *Nat-Film-Festivalen*, blev der vist indisk producerede film på Nationalmuseet (Bollywood-genren). Nationalmuseet samarbejdede i 2004 med filmfestivalen *Salam DK*. På Nationalmuseet blev der vist skoleforestillinger for 8. - 10. klasse og ungdomsuddannelserne. Alle film omhandlede kulturmøde og integration. Til næsten alle forestillinger var der en optrædende koblet på. Der blev lavet undervisningsmateriale til filmene, som blev lagt ud på Salaam DK's hjemmeside. Desuden har Nationalmuseet samarbejdet med filmfestivalen CPH:DOX.

Besøgstal i Palais-biografen

Tema	Forevisninger	Antal børn	Antal voksne	Antal publikum	Gennemsnit
Efterårsferie	7	11	149	160	23
Natfilmfestival	8	14	1008	1022	128
Salaam	13	1152	145	1297	100
Verdensspejl	1	0	0	0	0
CPH:DOX	8	0	655	655	82
I alt	37	1177	1957	3134	85

5.1 Elektronisk formidling

Nationalmuseets hjemmeside <http://natmus.dk> er en del af museets formidlingsflade. Siden hjælper såvel eksterne brugere som museets personale med at få overblik over museets forskellige forsknings- og formidlingsmæssige tiltag. Hjemmesiden giver endvidere en oversigt over museets organisation. For at gøre hjemmesiden mere brugervenlig arbejder alle hjemmesideredaktører i 2004 på at omlægge hjemmesiden til et nyt design.

Særudstillinger på hjemmesiden

Ved udstillingens åbning i september var en hjemmeside tilgængelig i relation til årets store særudstilling *Herregården – 500 års drøm eller virkelighed* i både dansk og engelsk udgave.

Se: <http://herregaard.natmus.dk>.

Den mindre, men meget besøgte særudstilling, *Hurtigere, højere, stærkere. - De olympiske lege gennem 300 år* blev også præsenteret udførligt på hjemmesiden. Se: <http://www.nationalmuseet.dk/sw12363.asp>

5.2. Anden elektronisk formidling

Det Kongelige Kunstkammer:

Det museumshistoriske forsknings- og dokumentationsprojekt vedrørende Det Kongelige Kunstkammer blev i 2004 i præsenteret i den engelske udgave, *The King's Kunstkammer*, se:

<http://www.kunstkammer.dk/GBindex.shtml> i Washington på konferencen *Museums and the Web 2004* og fik en smuk placering (som nr. 2) i kategorien "Best innovative or experimental application", se:

http://www.archimuse.com/mw2004/best/final_innovative.html .

Øresundsfolk:

Det dansk-svenske samarbejdsprojekt, der startede i august 2003, blev i foråret 2004 godkendt af den interregionale beslutningsgruppe for Interreg III programmet for Øresundsregionen som støtteberettiget projekt. Projektets mål er at lave en internetbaseret formidling af regional historie baseret på livshistorier for et alment kulturhistorisk interesseret publikum. Projektets aktiviteter kan følges på

<http://www.oresundsfolk.dk>.

Biblioteksbasen NatKat.

Som led i at øget kendskabet til museets bogsamlinger valgte Nationalmuseet i 2004 at indgå i Det Kongelige Biblioteks systemfællesskab, REX. Databasen, NatKat, med registrering af museets bogbestand (ultimo 2004 ca. 90.000 poster), findes på adressen: https://rex.kb.dk/F/-?func=file&file_name=find-b&local_base=nat01 .

Industrikultur

På <http://www.industrikultur.dk> er oprettet en platform for forskernetværk for industrielle kulturmiljøer.

Riget på den anden ende

I samarbejde med Københavns Universitet, Institut for Arkæologi og Etnologi, Dansk Historisk Fællesråds ”www.historie-online.dk” samt en række lokalmuseer blev hjemmesiden <http://14maj.natmus.dk> oprettet. Hjemmesiden er indgang til projektet *Riget på den anden ende* - en landsdækkende undersøgelse, som kortlægger, hvordan danskerne iscenesatte og fejrede kronprinsbrylluppet den 14. maj.

Film fra Nationalmuseets Etnologiske Filmarkiv.

Atten enestående dokumentarfilm er udgivet på i alt 7 DVD'er. Filmene er optaget ca. 1940 – 1970. De viser nogle af de sidste udøvere af forskellige gamle håndværk, som på optagelsestidspunktet var ved at gå i glemmebogen på grund af industrialiseringen.

6.2. Museumsklubber

Nationalmuseets Venner og Hugin og Munin Klubben

Museumsklubben Nationalmuseets Venner (NMV) har i 2004 koncentreret sin markedsføring på museet. Alle besøgende skulle gøres opmærksomme på klubbens eksistens og gerne melde sig ind i forbindelse med besøget. Hvervekampagnen i forbindelse med åbningen af ”Herregården. 500 års drøm og virkelighed”, bestående af en farvestrålende folder suppleret med billetter og plakater i tre farver med sloganet ”Er du ven med museet”. Kampagnen har været funderet i en intens salgsindsats fra personalet i Informationsskranken. Ved årets udgang har 520 nye medlemmer tegnet medlemskab. Målet er at nå i alt 700 nye medlemmer. Kampagnen kører til 28. marts 2005.

Samarbejdet med Frihedsmuseets Venner (FHMV) fortsatte i 2004 i en ny form, idet FHMV selv uddeler medlemskort.

Museumsklubben har i 2004 gennemført sit hidtil mest omfattende aktivitetsprogram med 74 afviklede arrangementer, fordelt på: 15 ”bag kulissen”, 35 omvisninger, 18 foredrag, 3 lokale arrangementer og 3 ture. Det store arrangementsprogram var bl.a. kompensation for den nedsatte entré til museet, da klubben ikke kunne sætte kontingentet ned.

Hugin og Munin Klubben afviklede 11 arrangementer og et 3-dages sommerkursus med temaet ”Byen i børnehøjde”

Frilandsmuseets Venner

Frilandsmuseets støtteforening, Selskabet Frilandsmuseets Venner, havde i 2004 et medlemstal på 1265 medlemmer fordelt på 865 medlemskaber. Der har været tale om en stigende kurve gennem de sidste år. Formålet er at udbrede kendskabet til museet og at yde det støtte under forskellige former. Blandt de seneste donationer er køb og overdragelse af et smede- og maskinværksted fra Rynkeby på Fyn, som skal opstilles i Frilandsmuseets Andelsby. I 2004 blev der endvidere ydet støtte til museets teatervirksomhed og markedsføring.

Selskabet udgiver løbende en hvervefolder, og der udsendes et Nyhedsbrev 4 gange årligt. Der afholdes generalforsamling og særarrangementer for medlemmerne.

Foreningens medlemmer får tilsendt NYT fra Nationalmuseet. Frilandsmuseets guide sendes til alle nye medlemmer. Der er gratis adgang til Nationalmuseets forskellige udstillingssteder og rabat i museumsbutikkerne.

Frihedsmuseets Venner

Foreningen Frihedsmuseets Venner er en støtteforening for Museet for Danmarks Frihedskamp 1940 - 1945. Foreningen afholder en række foredrag. Frihedsmuseets Venners Forlag forestår en række bogudgivelser om besættelsen. Hvert år udgiver Frihedsmuseets Venner et årsskrift.

Foreningen samarbejder med Nationalmuseets Museumsklub, Frihedsmuseets Venners medlemmer har fri adgang til alle Nationalmuseets udstillinger og får tilsendt Nationalmuseets tidsskrift NYT.

Selskabet Den kgl. Mønt- og Medallesamlings Venner

Selskabet Den kgl. Mønt- og Medallesamlings Venner, grundlagt 1945, er et Venneselskab, hvis væsentligste formål er at støtte Møntsamlingsens muligheder for indkøb, herunder også indkøb, der vides at blive aktuelle på længere sigt. Der afholdes ét medlemsarrangement om året (årsmøde), og lovene er senest revideret 2002. Medlemstal ca. 120.

Type	Antal medlemmer				
	2000	2001	2002	2003	2004
Hugin og Munin	781	837	411	333	298
Ungdom	74	76	59	64	65
Ungdom par	12 (6 x 2)	16 (8 x 2)	14 (2 x 7)	20 (10 x 2)	18 (9 x 2)
Enkelt	2.471	2.343	2.178	2.208	2.139
Par	2.072 (1.036 x 2)	2.138 (1.069 x 2)	1.996 (998 x 2)	2.146 (1.073 x 2)	2.030 (1.015 x 2)
Pensionist	1.509	1.546	1.494	1.508	1.603
Pensionist par	1.064 (932 x 2)	1.156 (578 x 2)	1.144 (572 x 2)	1.234 (617 x 2)	1.286 (643 x 2)
Firma*	130 (13 x 10)	150 (15 x 10)	160 (16 x 10)	170 (17 x 10)	140 (14 x 10)
Frihedsmuseets Venner		1.102	1.114	1.115	905
Frilandsmuseets Venner	750	1.025	1.100	1.200	1.265
I alt	8.863	10.389	9.670	9.998	9.749

* Ved parmedlemskab er begge medlemmer optalt, ved firmamedlemskab er beregnet 10 personer. Parmedlemskab er inkluderet i opgørelsen fra Frilandsmuseet.

6.3. Markedsføring

Markedsføringen af Nationalmuseet dækker de permanente samlinger, særudstillinger og løbende aktiviteter. Der var i 2004 afsat 490.000 kr. til generel markedsføring. Derudover blev der via Resultatkontrakten med Kulturministeriet tilført 1 mio. kr. til at tiltrække nye brugergrupper til museet. Disse ekstra midler blev fordelt efter en nyudviklet detaljeret markedsførings- og kommunikationsplan for Prinsens Palais, Frihedsmuseet og Frilandsmuseet. Derudover var der, via udstillingsbudgettet, suppleret op med midler fra det generelle markedsføringsbudget, afsat 300.500 kr. til årets særudstilling ”Herregården. 500 års drøm og virkelighed”, 47.000 kr. til særudstillingen ’Born in Europe’ i udstillingslokalerne på 2. sal, og 10.000 kr. til særudstillingen ’Ringe i dialog’ i Danmarks Middelalder og Renæssances permanente udstillingslokaler.

Prinsens Palais

Den generelle markedsføringsindsats blev fastholdt. Besøgstallet faldt med 31.835 i Prinsens Palais i forhold til året før. Det kan tilskrives, at der i september og oktober 2003 var gratis entre og godt 60.000 flere gæster i de to måneder.

Frilandsmuseet

Her blev der i 2004 sat ekstra fokus på attraktive teateroptrin og generelt flere aktiviteter, ikke mindst for børn og børnefamilier. Samtidig blev markedsføringen via trykt materiale og ikke mindst tv-spot intensiveret. Det gav 19% flere gæster i 2004, trods en meget våd sommer.

Frihedsmuseet

Frihedsmuseets er stort set ikke blevet generelt markedsført i de seneste år. Fokus på strategisk markedsføring via trykt materiale i dialog med museet resulterede i betydelig publikumstilstrømning med en stigning i besøgstallet på 18%.

Samlet set er det lykkedes at medvirke til at holde besøgstallet nogenlunde på samme niveau i 2004 som i 2003. Således skulle vi i 2004 have haft ca. 585.000 gæster, men havde ”kun” 574.000, hvilket dog må opfattes som tilfredsstillende. Publikumsanalyser taler i øvrigt om generelt meget tilfredse gæster. Dette vil være en markant faktor i forbindelse med de kommende års markedsføring.

Markedsføring af udstillinger

Herregården. 500 års drøm og virkelighed

Årets største særudstilling ”Herregården. 500 års drøm og virkelighed” blev vist i Egmonthallen fra den 25. september 2004 til den 28. marts 2005. Annoncerne lagde vægt på markedsføring af aktiviteterne i forbindelse med udstillingen.

Ringe i dialog

Udstillingen Ringe i dialog fra den 12. oktober 2004 til den 24. april 2005 blev markedsført via udsendelse af en flyer og en miniplakat, der blev sendt ud til biblioteker, guldsmede, kulturinstitutioner og cafeer i København.

Born in Europe

Fotoudstillingen ’Born in Europe’ fra den 27. november 2004 til den 24. april 2005 blev markedsført dels via annoncer i dagspressen, i tidsskriftet Gimble, og der blev desuden produceret en flyer og en miniplakat, der blev sendt ud til biblioteker, indvandreruddannelsesinstitutioner o.l., fødeafdelinger og lægekonsultationer, kulturinstitutioner og cafeer i København.

Bogværket Herregården. Menneske – samfund – landskab – bygninger

I forbindelse med udstillingen Herregården. 500 års drøm og virkelighed udkom første bind af fire den 25. september. Herregårdsværket blev markedsført med bl.a. et utraditionelt pressemøde på godset Gjorslev.

6.4. Pressearbejde/kommunikation

Museets pressearbejde falder i to dele: Den strategiske kommunikation, der forestås af museets kommunikationsansvarlige i Direktørens Kontor og den mere generelle kommunikation, der forestås af museets to markedsføringskoordinatorer i Tegnestuen. I 2004 blev den ene af to markedsføringskoordinator stillinger nedlagt pr. 1.10.

Strategiske kommunikation

Den strategiske kommunikation har bl.a. til sigte at gøre museet kendt og værdsat i offentligheden og at medvirke til at give medarbejderne forståelse for museets mission og vision. Eksternt har der også i 2004 været markant offentlig bevågenhed om museet. Af besparelshensyn er en egentlig presseklipservice sparet væk, men det vurderes, at det samlede antal pressekontakter har været uændret (højt).

Generel kommunikation

Det generelle pressearbejde har primært søgt at sætte fokus på museets store og små udstillinger og aktiviteter, bogudgivelser m.m.. For at dokumentere resultatet af pressearbejdet er de største dagblade dagligt blevet gennemgået for artikler om museet. Et partielt udklipsarkiv beror i Direktørens Kontor.

Partnerskaber med erhvervslivet

Under temaet ”Kultur & erhverv” har museet i 2004 udviklet en strategi med henblik på at etablere nye former for samarbejde med erhvervslivet, herunder se på mulighederne for at etablere sponsorsamarbejder i relation til konkrete opgaver.

Der har været afholdt møder med en række relevante markedsledende virksomheder, og der er på nuværende tidspunkt udviklet et mediepartnerskab med Berlingske Tidende og med TNS-Gallup (indgået i 2003). Desuden har der været arbejdet med at udvikle et partnerskab med Dansk Industri.

6.5. Publikationer

I denne udgivelsesfortegnelse er kun medtaget museets egne udgivelser inklusive årbogen, *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2004, og kvartalsbladet *NYT*.

Der gives således ikke et overblik over Nationalmuseets ansattes samlede skriftlige produktion i 2004, idet en stor del af museets forskning naturligt udkommer i fagtidsskrifter eller formidles i rapporter, antologier m.m. Fortegnelsen over disse offentliggøres i Forskningsrapporten.

Nationalmuseets Arbejdsmark 2004

Red. af Carsten U. Larsen og Bente Gammeltoft, Nationalmuseet 2004, 231 s.

Herregården. 500 års drøm og virkelighed

Red. af Ulla Kjær, Nationalmuseet 2004, 243 s.

Udstillingskatalog til udstillingen med samme titel, 25. september 2004 - 28. marts 2005.

Horsens Vor Frelses Kirke. Danmarks Kirker, Århus Amt, hft. 55-57. Nationalmuseet 2004.

Albrethsen, Svend Erik and Jette Arneborg: *Norse ruins of the southern Paamiut and Ivittuut region*. Sila – The Greenland Research Centre at the National Museum of Denmark and the Danish Polar Center. Nationalmuseet 2004.

Erichsen, John og Pedersen, Mikkel Venborg (red.): *Herregården – Gods og Samfund*. Bd. 1 af *Herregården. Menneske-Samfund-Landskab-Bygninger*. 301 s. Nationalmuseet 2004.

Hansen, Steffen Stummann: *Mødet i Danmark - torden i syd: Det sjette Nordiske Arkæologmøde i 1937*. *Studies in Archaeology & History, Vol. 8.*, Nationalmuseet 2004, 148 s.

Induszewski, George: *Man, Ship, Landscape. Ships and seafaring in the Oder Mouth Area AD 400-1400. A case study of an ideological context*, *PNM, Publications from the National Museum, Studies in Archaeology & History, Vol. 9.*, Nationalmuseet 2004, 350 s.

Pedersen, Mikkel Venborg: *Ejdersted - skitser fra et landskab 1650-1850*. Frilandsmuseet 2004
203 s. med english summary

7.1. Anden formidling

En formidlingsrapport ville ikke være dækkende, hvis den forbigår det meget store udadvendte formidlingsarbejde, som Nationalmuseets medarbejdere individuelt er engageret i overfor eksterne kunder. Et af de betydningsfulde felter er undervisning på universiteter, folkeuniversitet eller aftenskoler. Men der er også andre former for kursusledelse og formidling: f.eks. undervisningen af kirkegårdsgravere, som har indbygget et etdagskursus om kirkernes kulturhistorie i deres efteruddannelse.

Der besvares dagligt mange forespørgsler i samlingsenhederne i form af telefoniske, personlige eller e-mailbaserede henvendelser fra almindeligt interesserede mennesker.

8.1. Museumsbutikken

Regnskab 1998 - 2004(1000 kr.):

Beløb uden moms.

	R	R	R	R	R	R	R
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Omsætning*	4.403	5.726	4.821	4.948	4.908	5.598	5.896
Varekøb	2.352	3.129	2.526	2.882	2.608	3.085	3.361
Bruttoavance	2.052	2.598	2.295	2.066	2.300	2.513	2.535
Omkostninger	1.985	2.323	2.414	2.620	2.417	2.323	2.451
Resultat før varelagerforskydning	67	274	-119	-554	-93	190	84
Varelagerforskydning	-85	21	-45	220	-72	63	197
Resultat efter varelagerforskydning	-18	296	-164	-334	-165	253	281

* Tallene er uden moms og korrigeret for rabatter

Omsætning i de enkelte butikker i 2004 (tallene er ex. moms)

Prinsens Palæ: 4.268.320 kr.

Postordresalg og diverse: 823.200 kr.

Frilandsmuseet: 916.000 kr.

Frihedsmuseet: 99.600 kr.

Oversigt over salget pr. butikskunde og pr. besøgende i 2004:

	Salg pr. kunde	Salg pr. besøgende
Butikken i Prinsens Palæ	137,43 kr.	14,92 kr.
Butikken på Frilandsmuseet	67,36 kr.	7,53 kr.